

Architektūros riteris gimtajame krašte paminėjo savo jubiliejų

Neeilinis įvykis Kupiškėje nutiko birželio 28-ąją. Tą dieną Viešojoje bibliotekoje atidaryta garsaus Lietuvos architekto, kraštiečio prof. Jono Minkevičiaus, grafikos ir akvarelės ekspozicija „Per pasaulio gatves“. Tai jubiliejinė paroda. Garbusis profesorius šiemet mini 95-ąjį gimtadienį.

Į renginį atvažiuo ir pats jubiliatas, susirinko gausus būrys artimųjų, jo kūrybos gerbėjų. Nuosirdžiai pasikalbėta apie dailę, architektūrą ir grožinę kūrybą.

**Banguolė
ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ**

KAD PRISIMINTŲ IR IŠGIRSTŲ

Renginio pradžioje prof. J. Minkevičius dėkojo visiems, kurie pastebėjo metų sukaktį.

„Visko buvo per tą mano amželi, neišpasakosi. Linkiu visiems būti darbingsiems, kūrybingiems, peraugti mano amžių ir dirbti Tėvynės Lietuvos labui!“, – kalbėjo profesorius.

Kupiškio viešosios bibliotekos direktoriui Algirdui Venckui profesorius kūrybą ir asmenybę padėjo pristatyti architektė Eglė Januškienė, Kauno technologijos universiteto Architektūros mokyklos koordinatore, viena šios parodos organizatorių.

„Esu baigusi architektūros bakaluro studijas ir magistrantūrą Kauno technologijos universitete. Šiuo metu studijuju doktorantūroje. Prof. J. Minkevičius buvo vienas mano geriausių dėstytojų. Kaskart gera jį matyti ir išgirsti.“

Profesorių man kaip architektui padarė labai didelę įtaką. Padėjo pamilti šią profesiją, suprasti, pamatyti, kad architektūra ne tik pastatai, kad yra gilesnė jos samprata. Padėjo atrasti ir filosofinius architektūros dalykus.

Rengiant šią parodą labai norėjosi, kad profesorių ir jo darbus, reikšmingus architektūros istorijai ir teorijai, pamatytų, prisimintų kuo daugiau žmonių. Tikiuosi, kad šis noras išsipildė“, – teigė E. Januškienė.

Šios parodos atidarymo programa surengta ir prof. J. Minkevičiaus išleisti

Architektas, architektūrologas prof. Jonas Minkevičius gimtajame Kupiškio krašte paminėjo savo 95-ąjį gimtadienį. Autorės nuotraukos

svarbiausių knygų ekspozicija, rodomas vaizdo siužetas apie architektą. Pasak A. Venckaus, šios knygos byloja apie įvairiapusį jubiliatą talentą. Ko jis besiimtu, padaro labai nuosekliai, kaip gali tuo metu.

VIRTUOZIŠKI PIEŠINIAI

Prakalbus apie parodą, kaip čia nutiko, kad architektas emė piešti, J. Minkevičius sakė, kad tai daugiausia jo eskizai, piešti kelionių metu.

Per keliones žmogus papildo savo gyvenimą tokiais įspūdžiais, kurių nėra namie. Jo kelionės prasidėjo tada, kai įstojo į aspirantūrą Maskvos centriname architektūros institute. Įstoti buvo sunku, nes visai tuometinei Sovietų Sąjungai skirtos tik trys vietos.

„Tada buvo Chrusčiovo laikai, atlydis. Aš nebuvau nei komjaunolis, nei partinis, tai dar sunkiau įstoti. Bet politinės pažūros buvo nustumtos į šalį, nes labai trūko gabių mokslininkų ir specialistų. Taigi man pavyko įstoti. Patekusi aspiran-

tūrą atsivėrė kelias ne tik į mokslą, bet ir į keliones. Aspirantai skatinti domėtis pažangia užsienio architektūra. Bet tai nebuvo komandiruotės. Vykdavome į užsienį kartu su kitais turistais“, – prisiminė svečias.

Pasak jo, tai įvairių pasaulio šalių vaizdai. Juos piešiant patirta ir visokių nuotykių. Kartą net bandė apiplėšti, bet sugebėjo apsiginti, nes jaunystėje buvo pramokęs džudžitsu, japonų kovos meno. Juk tekdamo dėl jdomaus, gilią senovę menančio statinio nuklysti ir į atokiausius Ispanijos ar kitos šalies miestų gatvių užkaborius.

Profesorius įsitikinęs, kad kiekvienas istorinis pastatas, pasaulinis Sėdevaras turi savo dvasią, išraišką, savo vidinį pasaulį.

„Pasižiūrį į gotiką, pvz., į Vienos šv. Stepono bažnyčią. Žinome, kad gotika veržiasi į viršų. Jos idėja yra amžinybė, Dievo idėja. Gotika tais laikais (XII–XIV amžius) iš plytų pastatyta, iš akmens iškalta. Italijoje, Ispanijoje ji veržiasi į viršų, tarytum norėdama nusimesti savo medžiaginį kūną. Ji stengiasi sukurti įvaizdžio aukštyn dvasią, tarsi nebenturi savo svorio, materijos. Tai dematerializuota architektūra. Tai ir norėjau išreikšti piešdamas gotikos stiliaus pastatus.“

Kitose šalyse, pvz., Egipte, per tris tūkstančius metų architektūra liko nepakitusi – niūri, masyvi, tamsi, giluminių dvasių, tamsų pagonių pasaulis. Skirtingai nuo krikščionių katalikų pasaulio, kuris kyla į dangų, į šviesą, į lengvumą. Toks yra skirtumas, milžiniškas kontrastas, nes dvasia kitokia“, – pasakojo apie eksponuojamus piešinius J. Minkevičius ir pridūrė, kad yra dėkingas Eglei ir Domui Januškams, kurie padėjo, kad ši paroda būtų surengta Kaune ir Kupiškėje.

A. Venckus atkreipė dėmesį

Vėrinys

LIKIMAI KŪRYBA ATGARSIAI PRAMOGOS

į vieną parodos autoriaus eskizą, kurį padarė Ispanijoje, kaip skelbia prierašas, per 5 sekundes.

Kokių reikia igūdžių, kad visą vaizdo esmę perteiktum per tiek laiko, sugebėtum atrinkti ir fiksuoti svarbiausias detales? Visi piešiniai preciziškai tikslūs. Nėra nė vieno atsitiktinio darbo. Jie visi iki galo realizuoti. Tie nutylėjimai, vadinamieji neužbaigiami, ne tik šiuo atveju pateisinami, bet yra ir kaip plusas. Tai palieka vietos kiekvieno žmogaus vaizduotei. Tuo ir skiriasi grafika nuo viską fiksuojančios fotografijos.

Pasak E. Januškienės, ne visi architektai taip gerai piešia kaip profesorius. Žavi jo sugebėjimas per kelias sekundes pagauti dalyko esmę.

REIKIA IŠSAUGOTI LIETUVIŠKĄ DVASIĄ

Su prof. J. Minkevičiumi tą dieną kalbėta ir apie architekto profesiją. Prisimintas vienas svarbiausių jo darbų – Rumšiūkių buties ir etnografijos muziejaus kūrimas. Šio muziejaus atidarymas buvo neeilinis įvykis. Tokio dydžio muziejų mažai yra ir pasaulyje.

Profesorius papasakojo ir apie „Lietuvos architektūros istorijos“ pirmo tomo kūrimo peripetijas. Tą darbą jam su komanda pavyko užbaigti per trejus metus, bet dėl visokių skundų ir intrigų knygos pavaldai ji pasirodė praėjus dar septyneriems metams.

A. Venckus prof. J. Minkevičiaus klausė, kaip vertina dabartinę architektūrą.

„Sovietiniais metais mes buvome faktiškai užsienio architektūros sekėjai, kopijuotojai. Originalių dalykų beveik nesukūrėme. Dabar jau prasideda kūrybiniai darbai, kurie turi regioninę reikšmę. Neoregionalizmo kryptis architektūroje prasidėjo Suomijoje. Lietuvos architektai ten važinėja studijuoti šios architektūros.“

Mes stengiamės pastatus pritaikyti prie gamtos, vietos, medžių, peizažo. Tai ir yra neoregionalizmas. Lietuvių tauta nyksta. Mūsų

tradicijas reikia tiesiog saugoti, gerbti, antraip pasikėsime funkcionalios architektūros liūne, kur vyrauja stiklas, metalas ir plokštės“, – kalbėjo profesorius.

Jis iš naujesnių lietuviškos dvasios architektūros pavyzdžių paminėjo naujos katalikų bažnyčios Nidoje pastatą. Dar yra panašių įvairių sodybų projektų.

Renginyje skambėjo vokalinio ansamblio atliekamos dainos. Skaitytos ištraukos iš J. Minkevičiaus grožinės kūrybos. Jis sulaukė iš sveikintųjų ne tik gėlių, bet ir originalių dovanų, susijusių su asmenine patirtimi. Tokia dovana buvo raudonas keramikinis obuolys, kuris priminė vieną istoriją iš jubilato sukurtos novelės ir mintimis nuskraidino į nerimo, baimės, praradimų kupinas pokario dienas.

APIE JONĄ MINKEVIČIŲ

Architektas, architektūrologas J. Minkevičius gimė 1929 m. birželio 24 d. Ozkinių kaime.

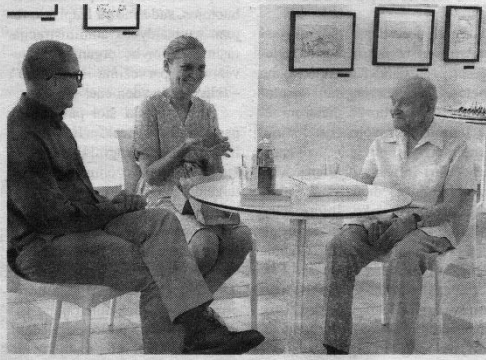
1935–1940 m. mokėsi Didžpriedžių (Bikonių) pradžios mokykloje, 1940–1945 m. Kupiškio gimnazijoje. 1948–1954 m. studijavo Kauno universitete Architektūros fakultete. Nuo 1967 m. VDI Kauno vakarinio skyriaus vyr. dėstytojas, docentas. Nuo 1995 m. KTU Statybos ir architektūros fakulteto Architektūros ir kraštotvarkos katedros profesorius.

J. Minkevičius apdovanotas Architektų sąjungos architektūros riterio ordinu (1999), Lietuvos Respublikos Vyriausybės kultūros ir meno premija (2010), jam įteiktas Lietuvos architektų žiedas (2024), aukščiausias architektų apdovanojimas. Profesorius parašė 32 knygas (kai kurias su kitais).

Autorinės knygos: „Miestai vakar, šiandien, rytoj“ (1964), „Naujoji Lietuvos architektūra“ (1982), „Lietuvos bažnyčių menas“ (1993), „Lietuvos architektūros istorija“, I t., „Medinė architektūra Lietuvoje“ (2003) ir kitos. Paskelbė per 600 mokslo populiarinimo straipsnių.

Prof. Jono Minkevičiaus grafikos ir akvarelės darbai, kuriuose pavaizduoti architektūros ir kraštovaizdžio objektai iš Lietuvos ir profesoriaus kelionių po užsienio šalis, paroda.

Parodos organizatorė Eglė Januškienė prof. Jonui Minkevičiui įteikė simbolinį keramikinį obuolį, priminsiantį susitikimą pokario metais su Lietuvos partizaniais, kurie jį pavaišino obuoliu.